

วิธีดำเนินการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมทางการบริหารของ
ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคเหนือ เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงการ
บริหารโรงเรียน ตลอดจนการคัดเลือกบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่ง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่
หรือผู้อำนวยการโรงเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

1. พฤติกรรมทางการบริหาร ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นอยู่จริง อยู่ใน
ในระดับสูงทั้ง 2 ด้าน คือ ด้าน Initiating Structure และด้าน Considera-
tion
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการบริหาร ของผู้บริหารและครูอาจารย์
 - 2.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการบริหารที่เป็นอยู่จริงกับที่ควรจะเป็น
เป็น ของผู้บริหารกับของครูอาจารย์ไม่แตกต่างกัน
 - 2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการบริหารระหว่าง ผู้บริหารกับครู
อาจารย์ของพฤติกรรมที่เป็นอยู่และที่ควรจะเป็นไม่แตกต่างกัน

ประชากรและตัวอย่างประชากร

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ประกอบด้วย ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการ
โรงเรียน และครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคเหนือ ซึ่งมี 16 จังหวัด คือ
จังหวัดอุทัยธานี นครสวรรค์ เพชรบูรณ์ พิจิตร พิษณุโลก สุโขทัย ตาก กำแพงเพชร
อุตรดิตถ์ แพร่ น่าน ลำปาง ลำพูน เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน และเชียงราย

2. การสุ่มตัวอย่างประชากร

เนื่องจากโรงเรียนที่ใช้เป็นประชากรในการวิจัยนี้ มีจำนวนมาก ดังนั้นจึงยึดจังหวัดเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยเลือกสุ่มมาประมาณร้อยละ 20 ของจังหวัดที่มีอยู่ทั้งหมดในภาคเหนือ วิธีเลือกจังหวัดใช้วิธี Simple Random Sampling โดยวิธี กำหนดหมายเลขลงในชื่อจังหวัดที่เป็นกลุ่มประชากร แล้วเลือกสุ่มหมายเลข จังหวัดซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัด สุโขทัย อุตรดิตถ์ แพร่ และลำปาง

เมื่อได้จังหวัดซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างแล้ว ได้ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างวิธีเดียวกันนี้ สุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำอำเภอมาใช้ในการวิจัยร้อยละ 50 ของโรงเรียนประจำอำเภอในแต่ละจังหวัดดังกล่าว ได้แก่

1. จังหวัดลำปาง มีอำเภอที่มีโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสิ้น 12 อำเภอ ได้สุ่มมาเพื่อทำการวิจัย 6 โรงเรียน ได้แก่

1.1	โรงเรียนเขลางค์นคร	อำเภอเมือง
1.2	โรงเรียนเกาะคาวิทยาคม	อำเภอเกาะคา
1.3	โรงเรียนแม่ทะวิทยา	อำเภอแม่ทะ
1.4	โรงเรียนสมปราชญ์วิทยา	อำเภอสมปราช
1.5	โรงเรียนห้างฉัตรวิทยา	อำเภอห้างฉัตร
1.6	โรงเรียนเงินวิทยา	อำเภอเงิน

2. จังหวัดแพร่ มีอำเภอที่มีโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสิ้น 7 อำเภอ ได้สุ่มมาเพื่อทำการวิจัย 4 โรงเรียน ได้แก่

2.1	โรงเรียนพิริยาลัย	อำเภอเมือง
2.2	โรงเรียนวิไลเกียรติอุปถัมภ์	อำเภอเด่นชัย
2.3	โรงเรียนสูงเม่นชนูปถัมภ์	อำเภอสูงเม่น
2.4	โรงเรียนรອງกวางอนุสรณ์	อำเภอรองกวาง

3. จังหวัดอุตรดิตถ์ มีอำเภอที่มีโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสิ้น 7 อำเภอ ได้สุ่มมาเพื่อทำการวิจัย 4 โรงเรียน ได้แก่

3.1	โรงเรียนอนุตรดิตถ์	อำเภอเมือง
3.2	โรงเรียนดับแลพิทยาคม	อำเภอดับแล
3.3	โรงเรียนตรอนตรีสินธุ์	อำเภอตรอน
3.4	โรงเรียนพิชัย	อำเภอพิชัย

4. จังหวัดสุโขทัย มีอำเภอที่มีโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสิ้น 8 อำเภอ
ได้สุ่มมาเพื่อทำการวิจัย 4 โรงเรียน ได้แก่

4.1	โรงเรียนสุโขทัยวิทยาคม	อำเภอเมือง
4.2	โรงเรียนกงไกรลาศวิทยา	อำเภอกงไกรลาศ
4.3	โรงเรียนสวรรคคณันต์วิทยา	อำเภอสวรรคโลก
4.4	โรงเรียนเมืองเซเดียง	อำเภอศรีสำริด

รวมโรงเรียนตัวอย่างที่สุ่มมาทำการวิจัย 18 โรงเรียน และจากโรงเรียนที่สุ่มตัวอย่างมาได้นี้ ได้ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของทอแบบสอบถามตามจำนวนดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน ทอแบบสอบถามร้อยละ 100
2. กลุ่มครู อาจารย์ ทอแบบสอบถามร้อยละ 50 ของแต่ละโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้คือ เอกสารซึ่งเป็นคู่มือในการบริหารงาน รวมทั้งการใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์เกี่ยวกับพฤติกรรมทางการบริหารของผู้บริหาร 2 ด้าน คือ พฤติกรรมด้าน Initiating Structure และด้าน Consideration การสร้างแบบสอบถาม คณะผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยอาศัยแนว จากแบบสอบถาม LBDQ (Leader Behavior Description Questionnaire) ซึ่งสร้างโดย Andrew W. Halpin โดยแบ่งพฤติกรรมทางการบริหารออกเป็นสองด้าน คือ ด้าน Initiating Structure และด้าน Consideration ตามโดยยึดหลักงานบริหาร การศึกษา 5 งานคือ งานวิชาการ งานบริหารงานบุคคล งานบริหารกิจการนักเรียน งานบริหารธุรการ การเงิน และงานด้านความสัมพันธ์ชุมชน ได้คัดเลือกแบบสอบถามไว้

40 ข้อ จำแนกตามงานบริหารทางการศึกษาได้ดังนี้คือ บริหารงานวิชาการ 10 ข้อ งานบริหารงานบุคคล 8 ข้อ งานบริหารกิจการนักเรียน 7 ข้อ งานบริหารงานธุรการ การเงิน 6 ข้อ งานด้านความสัมพันธ์ชุมชน 9 ข้อ และได้้นำแบบสอบถามนี้ไปให้ทรงคุณวุฒิ อันประกอบด้วยนักวิชาการ 7 คน นักบริหาร 7 คน รวม 14 คน ตรวจสอบ และเสนอความคิดเห็น หลังจากนั้นได้นำมาปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง และได้ตัดข้อที่ไม่เหมาะสม ออก 1 ข้อ คงเหลือ 39 ข้อ แล้วได้นำไปจัดพิมพ์เพื่อนำไปทดลองใช้ต่อไป

การทดลองใช้แบบสอบถาม (Try-out)

1. ได้นำแบบสอบถามนี้ไปทดลองใช้กับผู้บริหารและครูอาจารย์โรงเรียนดังต่อไปนี้

นี้คือ

1. โรงเรียนพระโขนงวิทยาลัย	กรุงเทพมหานคร
2. โรงเรียนเทพศิลา	กรุงเทพมหานคร
3. โรงเรียนวัดธาตุทอง	กรุงเทพมหานคร
4. โรงเรียนวชิรธรรมสาธิต	กรุงเทพมหานคร
5. โรงเรียนศรีนคร	จังหวัดสุโขทัย
6. โรงเรียนศรีสำโรงชนูปถัมภ์	จังหวัดสุโขทัย

โดยส่งแบบสอบถามไปให้ผู้บริหารและครูอาจารย์ตอบทั้งหมด 54 ชุด และได้รับแบบสอบถามที่ตอบเสร็จแล้วคืน 50 ชุด

2. นำแบบสอบถามหลังจากไปทดลองใช้มาหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีแบ่งครึ่ง (Split Half) แบ่งเป็นข้อคู่ข้อคี่ ปรากฏว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเป็น 0.79

3. ได้พิจารณาตัดจำนวนข้อในแบบสอบถามตาม Consideration ออก 9 ข้อ คงเหลือ 30 ข้อ (ตาม Initiating Structure 15 ข้อ และ Consideration 15 ข้อ)

4. นำแบบสอบถามจากข้อ 3 มาหาความเชื่อมั่นอีกครั้งหนึ่ง ได้ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเป็น 0.86 แสดงว่าแบบสอบถามนี้มีค่าความเชื่อมั่นสูง

นำแบบสอบถามทั้ง 30 ข้อนี้มาปรับปรุงถ้อยคำให้รัดกุมและชัดเจนเป็นที่พอใจ แล้วจึงได้จัดพิมพ์เป็นเล่ม (ดูตัวอย่างแบบสอบถามในภาคผนวก)

รูปคำถามที่ใส่ในแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา จำนวนปีซึ่งประจำอยู่ในโรงเรียนนั้น ตำแหน่งก่อนที่จะมาดำรงตำแหน่งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียน

ตอนที่ 2 ถามความเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 2 ด้าน ที่เป็นอยู่จริง

ตอนที่ 3 ถามความเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 2 ด้าน ของผู้บริหารที่ควรจะเป็น

แบบสอบถามพฤติกรรมตอนที่ 2, 3 แบ่งเป็นพฤติกรรม 2 ด้าน และครอบคลุมงานบริหารทั้ง 5 งาน ซึ่งแบ่งจำนวนข้อดังนี้ คือ

ก. แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารและครู อาจารย์ในพฤติกรรมด้าน Initiating Structure ที่เป็นอยู่จริง และที่ควรจะเป็นประกอบด้วย

1. งานบริหารด้านวิชาการ	4 ข้อ
2. งานบริหารด้านบุคคล	4 ข้อ
3. งานบริหารกิจการนักเรียน	2 ข้อ
4. งานบริหารธุรการ การเงิน	2 ข้อ
5. งานบริหารด้านความสัมพันธ์ชุมชน	3 ข้อ

ข. แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารและครู อาจารย์ในพฤติกรรมด้าน Consideration ที่เป็นอยู่จริง และที่ควรจะเป็นประกอบด้วย

1. งานบริหารด้านวิชาการ	1 ข้อ
2. งานบริหารด้านบุคคล	3 ข้อ
3. งานบริหารกิจการนักเรียน	3 ข้อ

4. งานบริหารธุรการ การเงิน 3 ขอ
5. งานบริหารด้านความสัมพันธ์ชุมชน 5 ขอ

การจัดเรียงลำดับคำถามในแบบสอบถาม ได้จัดเรียงข้อ 1-15 เป็นข้อถามสำหรับวัดพฤติกรรมความเป็นผู้นำด้าน Initiating Structure และข้อ 16-30 เป็นข้อถามสำหรับวัดพฤติกรรมความเป็นผู้นำด้าน Consideration

คำถามที่สร้างขึ้นนี้ใช้มาตราส่วนประเมินค่าตามแบบของ ลิกเคิร์ต (Likert) จัดเป็นความถี่ของพฤติกรรม มี 4 ระดับ คือ มากที่สุด มาก น้อย น้อยที่สุดหรือไม่มีเลย

เกณฑ์การให้คะแนน

1. ผู้บริหาร เป็นผู้พิจารณาและประเมินพฤติกรรมของตนเอง และครู อาจารย์ เป็นผู้พิจารณาและประเมินพฤติกรรมของผู้บริหาร ตามรายการข้อความในแบบสอบถาม ตามความเข้าใจและความคิดเห็นของตน ด้วยวิธีการเช็คในแบบสอบถาม

2. การให้คะแนน ให้ 4, 3, 2 และ 1 ตามพฤติกรรม มากที่สุด มาก น้อย น้อยที่สุด หรือไม่มีเลย ตามลำดับ

ระดับของพฤติกรรมทางการบริหาร

จากแบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งระดับจากพฤติกรรมทางการบริหารออกเป็น 3 ระดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1

ระดับของคะแนนพฤติกรรมความเป็นผู้นำ

พฤติกรรม	คะแนนพฤติกรรมทางการบริหาร		
	ระดับต่ำ	ระดับปานกลาง	ระดับสูง
พฤติกรรมความเป็นผู้นำ (รวม)	30 - 60	61 - 90	91 - 120
พฤติกรรมด้าน Initiating Structure	15 - 30	31 - 45	46 - 60
พฤติกรรมด้าน Consideration	15 - 30	31 - 45	46 - 60

ระดับพฤติกรรมทางการบริหาร ใ้คะแนนเฉลี่ยของผู้บริหารและครูอาจารย์
แล้วนำมาเปรียบเทียบกันตารางนี้

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปส่งและรับคืนด้วยตนเองทุกแห่ง

แบบสอบถามที่รวบรวมได้จากการสำรวจครั้งนี้ มีดังนี้

ผู้บริหาร ไปส่ง 18 ฉบับ ได้รับคืน 18 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

ครู อาจารย์ ไปส่ง 428 ฉบับ ได้รับคืน 428 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้แบบสอบถามกลับคืนมาตั้งข้างต้นแล้ว ได้นำข้อมูลมาจัดทำตารางแสดงความ
ถี่โดยแยกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหาร กับกลุ่มครูอาจารย์

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้ง 2 กลุ่ม
ใช้การร้อยละ
2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากความเห็นของตัวอย่างประชากรทั้ง 2 กลุ่ม เกี่ยวกับ
พฤติกรรมทางการบริหารทั้งสองด้านที่เป็นอยู่จริง และที่ควรจะเป็น ใช้ค่าเฉลี่ย (mean)
3. การวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงเปรียบเทียบความเห็นของตัวอย่างประชากร คือ
พฤติกรรมที่เป็นอยู่จริงกับที่ควรจะเป็นของตัวอย่างประชากรทั้ง 2 กลุ่ม และพฤติกรรม
ทางการบริหารตามความคิดเห็นของตัวอย่างประชากรทั้ง 2 กลุ่ม ที่เป็นอยู่จริงและที่ควร
จะเป็น ใช้ค่า t -test

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีแบ่งครึ่ง (Split-Half)

แบบข้อค - ข้อค ในสูตร

$$r_{\frac{1}{2} II} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\left\{ N \sum X^2 - (\sum X)^2 \right\} \left\{ N \sum Y^2 - (\sum Y)^2 \right\}} \quad 1$$

เมื่อ $r_{\frac{1}{2} II}$ แทนความเชื่อมั่นของแบบสอบถามครึ่งฉบับ
 $\sum X, \sum Y$ แทนผลรวมของคะแนนข้อคและข้อค ตามลำดับ
 $\sum X^2, \sum Y^2$ แทนผลรวมของกำลังสองของคะแนน ข้อคและข้อค ตามลำดับ
 $\sum XY$ แทนผลรวมของผลคูณของคะแนน ข้อคและข้อค ตามลำดับ
 N แทนจำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามครึ่งฉบับแล้ว นำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยสูตร

$$r_{II} = \frac{2r_{\frac{1}{2} II}}{1 + r_{\frac{1}{2} II}} \quad 2$$

เมื่อ r_{II} แทนความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ
 $r_{\frac{1}{2} II}$ แทนความเชื่อมั่นของแบบสอบถามครึ่งฉบับ

¹Henry E. Garrett, R. S. Woodworth, Statistics in Psychology and Education (New York : David McKay Company, Inc., 1967), p. 143.

²Ibid., p. 339.

2. หากการยอดของความถี่ของคำถามแต่ละข้อและแต่ละคำตอบในข้อเดียวกัน
ใช้สูตรดังนี้

$$\text{ร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น} \times 100}{\text{ความถี่ทั้งหมด}}$$

3. หากคะแนนเฉลี่ย (Mean) ของคะแนนแต่ละตอน และของคะแนนรวมทั้งหมด
ใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทนค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทนจำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

4. หากหาความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตร

$$s = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

s แทนความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
 $\sum X$ แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 $\sum X^2$ แทนผลรวมของคะแนนแต่ละตัว ยกกำลังสอง
 N แทนจำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

5. หากหาความแปรปรวน (Variance) โดยการยกกำลังสองของความเบี่ยงเบนมาตรฐาน⁵ เมื่อให้ s^2 แทนความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่าง

³Allen Louis Edwards, Statistical Analysis (New York : Rinehart & Company, Inc., 1968), p. 104.

⁴L. W. Ferguson, Personality Measurement (New York : McGraw-Hill Book Company, 1966), p. 67.

⁵John W. Best, Research in Education (2nd ed. Eglewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1970), p. 178.

6. ใช้ t-test เพื่อทดสอบคะแนนพฤติกรรมที่เป็นจริงกับที่ควรจะเป็น พฤติกรรมด้าน Initiating Structure และด้าน Consideration ของผู้บริหารและของครูอาจารย์ที่แตกต่างกันระหว่างประชากรในกลุ่มเดียวกัน ใช้สูตร⁶

$$t = \frac{\bar{d} - (M_a - M_b)}{\sqrt{s_d^2/n}}$$

เมื่อ	t	แทนค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-test
	\bar{d}	แทนค่าเฉลี่ยของความแตกต่างระหว่าง พฤติกรรมที่เป็นอยู่ กับที่ควรจะเป็น
	M_a	แทนค่าเฉลี่ยของกลุ่มประชากร a
	M_b	แทนค่าเฉลี่ยของกลุ่มประชากร b
	s_d^2	แทนค่าความแปรปรวนของความแตกต่างระหว่าง พฤติกรรมที่เป็นอยู่ กับที่ควรจะเป็น
	n	แทนจำนวนคนในกลุ่ม

7. ใช้ t-test เพื่อทดสอบคะแนนพฤติกรรมทางการบริหาร พฤติกรรมด้าน Initiating Structure และด้าน Consideration ทั้งที่เป็นอยู่ และที่ควรจะเป็นที่แตกต่างกันระหว่างประชากรทั้ง 2 กลุ่ม ใช้สูตร⁷

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ	t	แทนค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-test
	\bar{X}_1, \bar{X}_2	แทนคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ
	s_1^2, s_2^2	แทนค่าความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ
	n_1, n_2	แทนจำนวนคนในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

⁶B.J. Winer, Statistical Principles in Experimental Design (2nd.ed., Tokyo : McGraw-Hill Kogakush, LTD. 1971), pp. 45-46.

⁷Edwards, op.cit., p. 104.